

rodnooslobodilačkog pokreta u Moslavini. Moslavački partizanski odred je borbene akcije izvodio samostalno ili uz sudjelovanje drugih vojnih formacija: III. diverzantskog bataljona, Slavonskih i banijskih jedinica, te jedinica XXXII i XXXIII divizije.

Moslavački NOP odred je rasformiran 1. ožujka 1945 godine. Njegovi su bataljoni po četama ušli u sastav jedinica XXXIII divizije i u njenom sastavu nastavili borbu do konačnog oslobođenja zemlje. Kroz Odred je tokom njegova postojanja prošlo između 5 i 6 tisuća boraca.

Budući da Kutina ima domicil Moslavačkog NOP odreda Muzej Moslavine u Kutini je postavio stalnu izložbu posvećenu njegovom borbenom putu.

Izložbu je otvorio Dr. Pavle Gregorić, koji je kao član Centralnog komiteta KPH 1941. godine bio upućen na teren Moslavine, Bilogore, Kalnika i zapadne Slavonije, da radi na pripremanjima za oružanu borbu.

Uz Dr Pavla Gregorića otvorenju izložbe su prisustvovali i brojni preživjeli borci i rukovodioci Moslavačkog NOP odreda, te predstavnici društveno-političkih zajednica općine Kutina.

Zoran Homen, Gradski muzej Križevci

OSVRT UZ IZLOŽBU »40 GODINA ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA U SJEVEROZAPADNOJ HRVATSKOJ«

Kada je 1983. godine Muzej grada Koprivnice predložio da se Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva održi u Koprivnici, rodila se ideja da se u povodu toga događaja organizira jedna veća arheološka izložba kojom bi se pokazali najznačajniji rezultati terenskih istraživanja na tome području. Naravno, da nitko od idejnih začetnika nije mogao predvidjeti da će ta izložba postati nešto daleko vrednije i značajnije od prigodne izložbe uz Znanstveni skup. To nam je bilo jasno tek onda, kada su u akciju bili uključeni svi muzeji sjeverozapadne Hrvatske i arheološke ustanove iz Zagreba, a izložba dobila naziv »40 godina arheoloških istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj«. Time je bila definirana i konačna koncepcija izložbe, kojom se htjelo javnosti predstaviti rezultate arheoloških iskopavanja u proteklih 40 godina na području čitave sjeverozapadne Hrvatske.

Slijedeći dogovor je bio da izložba bude pu- tujuća, odnosno da bude prikazana u više muzeja sjeverozapadne Hrvatske. Dok je ovaj tekst bio još u rukopisu izložbu su vidjeli stanovnici Koprivnice, Križevaca, Bjelovara i Varaždina, a predviđeno je njezino postavljanje još u Ča-

kovcu, Kutini i na kraju u Arheološkom muzeju u Zagrebu, za vrijeme trajanja Univerzijade.

Prvi dogovori oko realizacije izložbe započeli su još 1985. godine, kada su i podijeljena sva zaduženja vezana uz ovaj projekt.

Izbor materijala obavljali su voditelji arheoloških iskopavanja, vodeći računa o zastupljenosti svih razdoblja u kulturnom razvitku čovjeka. Pojedine kulture prezentirali su oni muzeji čiji su nalazi najtipičniji ili najatraktivniji. Time se nastojala izbjeći eventualna pojava prevelike zastupljenosti istovrsnih nalaza, što bi izložbu činilo manje interesantnom.

Na izložbi se našlo nešto preko 800 izložaka u vremenskom rasponu od 500 tisuća godina prije n.e., pa sve do 16. stoljeća. Tako impozantan broj eksponata nametao je problem smještaja u postojeće vitrine s kojima muzeji raspolažu, a time i problem adekvatne prezentacije vrijednog arheološkog materijala.

To je riješeno nabavkom petnaestak metalnih vitrina od strane koprivničkog muzeja za tamnošnje otvorenje izložbe 20. 9. 1986., koje su onda posudbom (zahvaljujući susretljivosti Mu-

zeja grada Koprivnice) rješavale problem smještaja eksponata i kod nekoliko narednih priredivača izložbe.

Izložba »40 godina arheoloških istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj« je po mnogo čemu jedinstvena. Ona je prva ovakve vrste u Hrvatskoj, a čini se i u zemlji. U njezinoj pripremi učestvovalo je 26 stručnjaka iz 18 institucija s područja sjeverozapadne Hrvatske. Po prvi puta je u arheološkom smislu revalorizirano jedno područje koje je dugo vremena na arheološkoj karti bilo tretirano kao bijela mrlja. Izložba je pokazala da trebamo kroz drugačiju prizmu nego dosada sagledavati jedno geografsko područje na kojemu je zabilježen kontinuitet kulturnog razvoja čovjeka u rasponu od pola miliona godina.

U tom smislu ona ima uz sve navedeno i edukativan značaj, što je obilato korišteno u suradnji sa školama koje su pokazale interes i kolektivno posjećivale izložbu u svim centrima gdje se i održavala.

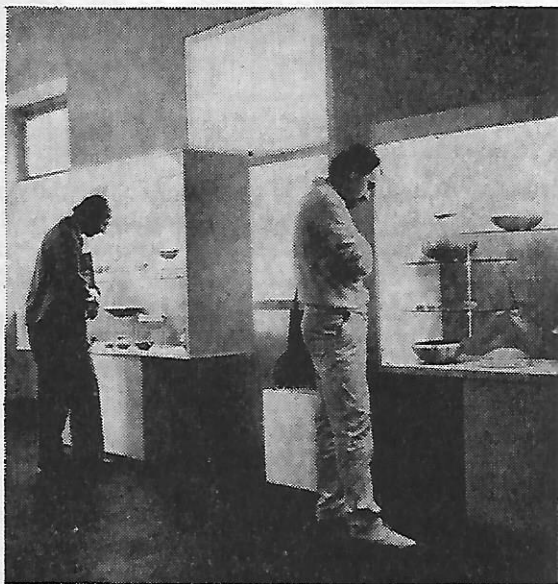
Nije zanemariva ni činjenica da je većina građana prvi puta doživjela kontakt s arheološkim materijalom upravo na toj izložbi, pa pri zemljanim radovima slučajni nalaz može biti lakše determiniran kao arheološki i o tome obaviješten nadležni muzej. Time smo i posredno povećali broj ljudi na terenu, koje ne možemo zanemariti kao pomoć u pronalaženju novih lokaliteta.

Svako razdoblje bilo je popraćeno na izložbi odgovarajućim štampanim opisom, što je svim posjetiocima omogućavalo lakše poimanje vremena i povijesnog trenutka u kojem je nalaz nastao. Uz to na svakoj vitrini bio je istaknut natpis s nazivom lokaliteta, kulturom kojoj pripada i datacijom, a uz svaki predmet bio je stavljen odgovarajući kataloški broj.

U smislu potpunijeg prikaza ove arheološke izložbe ne smijemo ispustiti neke nedostatke koji su objektivno prisutni, kao i zamjerke, upućene od jednog dijela posjetilaca. U prvom redu uočljiva je neujednačenost slikovnog materijala i njegove opreme. To je proizašlo iz činjenice da se na jednom mjestu nisu izrađivali jedinstveni fotografski priloz, već su različiti muzeji ponudili ono što su imali kao vlastitu dokumentaciju sa terenskih istraživanja. Zato su fotografije bile različitih dimenzija i kvalitete izvedbe, što je vizuelno djelovalo kao pomanjkanje ujednačenosti u prezentaciji.

Jedan je dio publike smatrao da je izložba postavljena za stručnjake, jer nedostaju opisi pojedinih predmeta, pa je izložbu moguće raz-

gledati samo uz stručno vodstvo. Ne bismo se smjeli složiti s tom ocjenom jer postoji katalog u kojem je navedeno značenje svakog izloženog predmeta. Stavljanje naziva i opisa predmeta uz svaki izložak stvaralo bi šumu natpisa i raznoraznih ceduljica te učinilo izložbu totalno nepreglednom. Možda jedino stoji zamjerka u pogledu natpisa na vitrinama, jer su se samo dobri poznavaooci geografije mogli snaći među nazivima lokaliteta, bez navođenja općine kojoj pripadaju. No, iako je taj podatak također bio dostupan u katalogu do njega su mogli doći samo oni koji su katalog kupili, što je ipak zanemariv broj.

*Dio postave izložbe u Koprivnici
(foto: D. Putar)*

Likovna postava izložbe doživljavala je svoje varijacije ovisno o muzejskim centrima u kojima je bila postavljena, što se manifestiralo kao određeno osvjetljenje, uslovljeno mogućnostima prostora i smještaja. Treba naglasiti da je postava realizirana uvijek vlastitim snagama, bez angažiranja stručnjaka iz vana. Sav trud oko organizacije izložbe bio je nagrađen zaista velikom posjetom u svim centrima u kojima se do sada održavala.

I na kraju, ne smijemo propustiti reći nešto o popratnom katalogu. Ovaj naziv moramo shvatiti samo uvjetno jer se ovdje radi o čitavoj knjizi od 168 stranica, s preko stotinu likovnih priloga (fotografija, crteža, tabli i karata).

Na samom početku kataloga štampani su uvodni tekstovi koji daju podatke od geografskih osobina sjeverozapadne Hrvatske do historijata istraživanja prethistorijskog, antičkog i srednjvjekovnog perioda. Unatoč dogovoru neki autori nisu poštivali limitirani broj stranica teksta, pa su se javile određene razlike u pogledu obima pojedinih priloga, što srećom nije utjecalo na kvalitetu tih tekstova. Obzirom na planiranu razmjenu i sa inozemstvom uvodni tekstovi dati su u njemačkom, odnosno engleskom prijevodu.

Poslije njih dolazi abecedni popis istraživanih lokaliteta po razdobljima, sa svim osnovnim podacima o iskapanju, nalazima, datacijom i najznačajnijom literaturom. Ovako sabrani podaci u jednoj knjizi predstavljaju jedinstveni pregled sintetskog karaktera o svim arheološkim istraživačijima od rata na ovamo na području sjeverozapadne Hrvatske. Ispred kataloškog popisa izložaka navedena je opsežna bibliogra-

fija, koja daje jednu od novih vrijednosti ovom katalogu. Priloge u njemu objavili su svi oni stručnjaci koji su sudjelovali i u pripremi same izložbe, dakle njih gotovo tridesetak.

Zajednički rad na ovakvom jednom projektu, kao što je spomenuta izložba s popratnim katalogom, dokazala je da se htijenjem i upornošću te velikim trudom uređivačkog odbora, (u kojem su prednjačili oni s neiscrpnim entuzijazmom) mogu postići rezultati trajne vrijednosti i značaja. U vremenu koje je opterećeno finansijskim teškoćama realizirana je ovakva velika izložba zahvaljujući samo zajedničkom doprinosu svih muzeja i drugih ustanova koje obrađuju arheološku građu, vezanih za istraživanje područja sjeverozapadne Hrvatske. Pozitivna iskustva i uočeni neki nedostaci omogućit će uspješniju realizaciju i drugih zajedničkih projekata koje je planiralo Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske u svom djelovanju.

Ljubica Ramušćak, Muzej Međimurja Čakovec

ANGELA BEK »KIPECI I BOŽEKI«

(u povodu samostalne izložbe održane u Čakovcu)

U Izložbenom salonu Muzeja Međimurja je od lipnja do kolovoza 1986. godine bila otvorena izložba »kipeca i božeka« Angele Bek, samouke umjetnice iz Štrigove.

Angela Bek je rođena 1906. god. u Banfiju. Modeliranjem i slikanjem se počela baviti oko 1950. god. a prestala zbog bolesti 1975. godine.

Angelu Bek je 1970. godine otkrio kolekcionar i novinar Gerhard Ledić odmah uvidjevši da se radi o osebujnoj umjetnici u našoj naivno-izvornoj umjetnosti.

Već 1973. god. našli su se njezini radovi na izložbi »Seljačka buna 1573. u djelima naivnih umjetnika u Povijesnom muzeju u Zagrebu. 1975. izlaže u Austriji sa ostalim naivnim umjetnicima Jugoslavije i to u sljedećim gradovima: Graz — Kulturhaus, Eisenstadt — galerija u dvorcu Esterhazy i Beč — muzej 20. st.

1972. godine prof. Vladimir Maleković našavši se u Štrigovi također je zapazio Angelinu izuzetnost i izložio njezine slike 1978. u galeriji

»Mirko Virius« u Zagrebu na izložbi »Fantastika u izvornom slikarstvu zagorskog kruga«.

U studenom 1984. godine je Angela Bek zbog bolesti smještena u Dom umirovljenika u Čakovcu. Čitav njezin likovni opus koji sadrži 164 djela i to 15 skulptura, 68 reljefa i 80 slika tom je prilikom pohranjen u Muzeju Međimurja.

Skulpture i reljefi su rađeni od sušene gline i obojeni zidnim bojama ili temperom a prikazuju portrete svetaca.

U temperama i akvarelima na papiru također slika svetačke likove a njezino slikarstvo zaočuju vrlo zanimljivi motivi krajolika, koji izražavaju autoričinu emotivnu vezanost za prirodu.

Osebujno stvaralaštvo Angele Bek odlikuje se prije svega emotivnošću i to emocijama koje se baziraju na ispravnosti srca. Njene slike i reljefi ukazuju na autoričinu težnju izražavanju »duše« predmeta i otkrivanju njihove »onostranosti«.

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

(Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Ljerka Albus, Darko Sačić, Mirjana Dučakijević, Magdalena Lončarić, Marina Šimek

Odgovorni urednik: Darko Sačić

Prelom: Uredništvo

Naslovna stranica: Darko Sačić

Fotografija — Davor Putar

Muzejski vjesnik izlazi jedanput godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Glasilo solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori.

Nakladnik:

Gradski muzej Varaždin

Za nakladnika: Darko Sačić

Tisak: »Zrinski« Čakovec

Broj 10 — Ožujak 1987.

God. X

Naklada 800 komada

Naslovna stranica: S izložbe »40. godina arheoloških istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj«

Prijevod: Željko Grabar, Vid Lončarić, Ljerka Perči, Marina Šimek, Vesna Šimunić

GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN
ARHEOLOŠKI ODJEL

15644